

vrind

2006

Vlaamse Regionale Indicatoren

COLOFOON

VRIND is een uitgave van:
Studiedienst van de Vlaamse Regering
Boudewijnlaan 30, 1000 Brussel
Tel. 02 553 57 84
Fax 02 553 58 08

D/2006/3241/061
ISBN 90-403-0243-X
NUR 781

Verantwoordelijke uitgever:
Josée Lemaitre, administrateur-generaal

Realisatie:
F-Twee uitgeverij, Gent [www.f-twee.be]
in samenwerking met
Grafisch Buro Baba, Geluwe
Drukkerij Hendrix, Peer

Gedrukt op chloorvrij milieuvriendelijk papier.

7.2 Sport

Sportaanbod

Het beleid wil alle aspecten (infrastructuur, begeleiding, materiaal, organisatie,...) die de kwaliteit van het sportaanbod bepalen, verbeteren en versterken. Deze **kwaliteitsverhoging** wil men zowel op lokaal, provinciaal als Vlaams niveau doorvoeren. Bij de realisatie ervan worden alle actoren betrokken: de gemeentelijke sportdiensten, de plaatselijke sportclubs, de sportfederaties, het Vlaams Centrum voor Onderwijsgebonden Sport (VCOS) en het Bloso. De **sportclubs** wil men nadrukkelijker ondersteunen, in ruil moeten de sportclubs dan wel kwaliteit bieden. Een verhoging van de kwaliteit is een belangrijke voorwaarde voor de verhoging van de sportparticipatie en gaat de drop-out van jongeren tegen. Door de kwaliteit van het sportaanbod te verhogen kan het ook succesvol in concurrentie gaan met andere vrijetijdsbestedingen.

1. Sportclubs en sportkaderopleiding

Het aantal sportclubs werd voor het laatst in 2004 in kaart gebracht. Vlaanderen blijkt over een heel **dicht netwerk** van 3 tot 4 sportverenigingen per 1.000 inwoners te beschikken. In totaal zijn er meer dan twintigduizend zuivere sportclubs. Daar komen nog bijna vierduizend sociaal-culturele sportvereni-

gingen bij. Vlaanderen heeft daarmee meer clubs dan de ons omliggende landen. Maar Vlaanderen heeft zeker niet het meest actieve leden. De verklaring daarvoor ligt bij de **kleine sportclubs**. De helft telt minder dan zestig leden en een vijfde zelfs minder dan twintig.

SPORTCLUBS	
	% VAN DE SPORTCLUBS
VOLGENS DE GROOTTE VAN DE SPORTCLUB	
kleine sportclubs (<61 leden)	51,0
middelgrote sportclubs (61-180 leden)	29,5
grote sportclubs (>180 leden)	19,5
VOLGENS DE MISSIE VAN DE SPORTCLUB	
sportclubs die hoofdzakelijk gericht zijn op competitieve sportbeoefening (>69%)	37,5
sportclubs met een evenwicht tussen competitieve en recreatieve sportbeoefening	11,0
sportclubs die hoofdzakelijk gericht zijn op recreatieve sportbeoefening (>69%)	51,5
NAARGELANG UNI- OF OMNISPORTCLUB	
unisportclubs	89,0
omnisportclubs	11,0

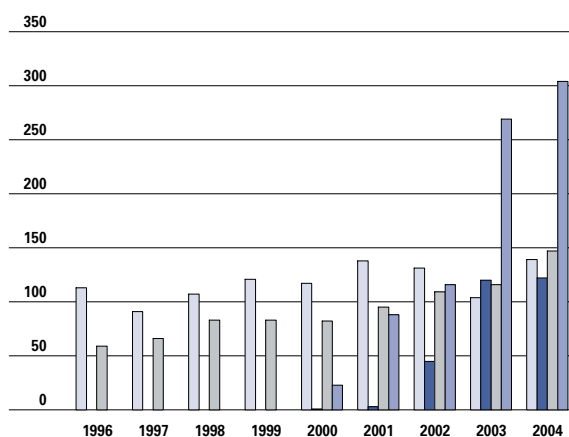
7.77 Algemeen profiel van de sportclub (2004).
Bron: Bloso-bevraging 2004.

VLAAMSE TRAINERSCHOOL

	2000	2001	2002	2003	2004
AANTAL DOOR VTS OPGELEIDE, GEKWALIFICEERDE BEGELEIDERS					
NIVEAU TRAINER A	150	229	180	146	250
NIVEAU TRAINER B	446	676	477	232	322
NIVEAU INITIATOR	2.206	2.762	3.337	2.769	2.929
TOTAAL	2.802	3.667	3.994	3.147	3.501
AANTAL PERSONEN DIE EEN VTS- OF ERKENDE BIJSCHOLING HEBBEN GEVOLGD	1.486	3.177	3.559	4.104	9.053
AANTAL PERSONEN DIE GESLAAGD ZIJN VOOR EEN OPLEIDINGSMODULE					
NIVEAU INITIATOR			1.051	899	2.253
NIVEAU TRAINER B			286	569	504
NIVEAU TRAINER A			185	423	121
SPORTFUNCTIONARIS			131	121	152
TOTAAL			1.653	2.012	3.030

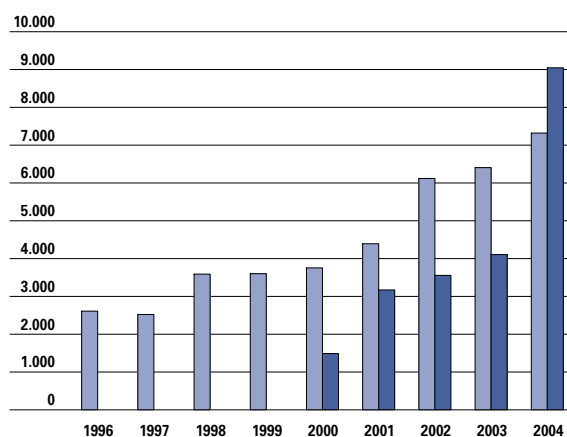
7.78 Evolutie van enkele kerncijfers Vlaamse Trainerschool, van 2000 tot 2004. Bron: Bloso.

CURSUSSEN VLAAMSE TRAINERSCHOOL

7.79 Evolutie cursussen georganiseerd door de Vlaamse Trainerschool, van 1996 tot 2004. Bron: Bloso.

CURSISTEN VLAAMSE TRAINERSCHOOL

7.80 Evolutie aantal deelnemers aan cursussen en bijscholingen georganiseerd door de Vlaamse Trainerschool, van 1996 tot 2004. Bron: Bloso.

De verbetering van het sportaanbod bekleedt een belangrijke plaats in het Vlaamse sportbeleid. De **Vlaamse Trainerschool (VTS)** is een partner in

dit streven naar kwaliteit. Deze organisatie is een samenwerking tussen het Bloso, de universiteiten en hogescholen met een opleiding LO en de Vlaamse sportfederaties. De VTS biedt een brede waaier aan sportkaderopleidingen voor trainers in meer dan vijftig verschillende sporttakken. Het aantal **cursussen en cursisten** gaat in stijgende lijn. Toch worden minder diploma's uitgereikt dan in 2001 en 2002. Dit is te wijten aan de modulaire organisatiestructuur die in 2002 ingevoerd werd. Mensen die met succes een module aflegden maar de totale trainersopleiding nog niet voltooiden, zitten niet in de eindcijfers.

KERNCIJFERS TRAINERS

AANTAL SPORTCLUBS WAARIN TRAINER ACTIEF IS	
Actief in één sportclub	80,0
Actief in twee sportclubs	15,6
Actief in drie sportclubs	4,4
AANTAL UREN TRAINING PER WEEK DAT TRAINER GEEFT	
0,25-2u	19,4
2,25-4u	33,5
4,25-6u	19,6
6,25-8u	10,1
8,25-10u	6,0
>10u	11,7
AANTAL ATLETEN WAARAAN TRAINING WORDT GEGEVEN	
1 tot 5	3,4
6 tot 10	15,4
11 tot 15	20,4
16 tot 20	16,8
21 tot 30	16,5
31 tot 40	9,7
41 tot 50	5,6
> 50	12,4

7.81 Aantal sportclubs waarin een trainer actief is, aantal uren training dat per week wordt gegeven en aantal atleten waaraan training wordt gegeven. Bron: Bloso, bevraging gekwalificeerde trainers 2004.

TRAINERS

	%
Geen onderscheid naar diploma	36,1
Er wordt een onderscheid gemaakt op sportief vlak	29,5
Er wordt een onderscheid gemaakt op financieel vlak	26,0
Trainers zonder diploma krijgen minder waardering / verantwoordelijkheid	3,2
In de sportclub wordt enkel met gediplomeerde trainers gewerkt	1,9
Gediplomeerde trainers begeleiden niet gediplomeerde trainers	0,5
Gemeentelijke subsidies worden bepaald afhankelijk van de opleiding van de trainers	0,1
Verzekering	0,2

7.82 Wordt er in uw sportclub een onderscheid gemaakt tussen gekwalificeerde en niet-gekwalficeerde trainers en zo ja, hoe? Bron: Bloso, bevraging niet-gekwalficeerde trainers 2004.

De **gemiddelde trainer** is actief tussen 21 en 30 jaar en tussen 40 en 50 jaar. Hij werkt slechts in één sportclub en meestal met groepen. Gemiddeld geeft hij vijf uur training per week, aan ongeveer 23 sporters. De hoofdmoot (60%) van de trainingen wordt aan de jeugd gegeven. De gemiddelde trainer ontvangt geen of weinig verloning, desondanks vindt de grote meerderheid (87%) dat ze voldoende waardering voor hun werk krijgen.

De meeste **gekwalificeerde trainers** zijn tevreden over de Vlaamse Trainersschool maar vinden wel dat de opleidingen voor verbetering vatbaar zijn. Bijna allemaal zouden ze anderen de Vlaamse Trainersschool aanraden.

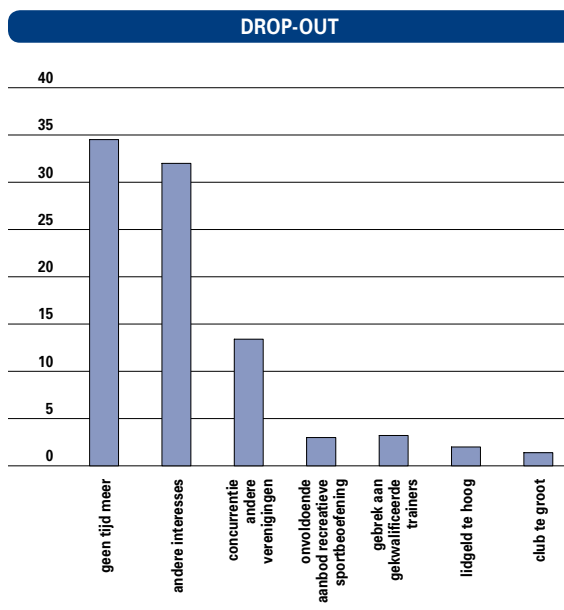
Van de trainers die geen diploma op zak hebben wil vier op tien geen sportkaderopleiding volgen. De helft van de **niet-gekwalificeerde trainers** zegt ook de kennis en vaardigheden die men in de sportkaderopleiding kan leren niet te missen.

In eerdere studies werd de onvoldoende kwalificatie van de trainers vaak als een van de belangrijkste redenen van **drop-out** van de leden gezien.

Opvallend is dat de sportclubs in een recente bevraging die mening niet delen. Slechts 3% haalt het aan als reden voor drop-out. Van de bevragee sportclubs zegt ook 47% dat het ledenaantal stijgt, 44% dat het stabiel is en slechts 9% dat het daalt. Op de vraag of men het noodzakelijk vindt dat alle trainers in de club een **sportkaderopleiding** volgen, antwoordt 60% bevestigend. Driekwart geeft stimuli aan zijn trainers om een sportkaderopleiding te volgen.

2. De sportdiensten en sportraden

Het aantal **autonome sportraden** steeg van 265 in 1996 naar 291 in 2004. Daarmee heeft 95% van de

7.83 Redenen die sportclubs aanhalen voor drop-out van de leden. Bron: Bloso, bevraging sportclubs 2004.

Vlaamse gemeenten een sportraad.

Het aantal **erkende gemeentelijke sportdiensten** steeg in 2004 met 6%. Hiermee komt het totaal op 179 waarvan er 167 gesubsidieerd worden. Daarnaast zijn er nog vijf provinciale sportdiensten (één per provincie) en een sportdienst van de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Ook 2005 zal een **stijging** tonen met vooral nieuwe sportdiensten in de provincies Antwerpen en Vlaams-Brabant. In deze provincies waren er tot nu toe procentueel het minste erkenningen. Voor 2006 staat eveneens een stijging op de steigers, vooral in gemeenten met minder dan twintigduizend inwoners. In dit verband werd aan 245 sportfunctionarissen

BIJSCHOLING

	2002	2003	2004
Aantal erkende uren opleiding/vorming/bijtscholing op bestuurlijk, sporttechnisch en administratief vlak gevolgd door gesubsidieerde sportfederaties en gesubsidieerde gemeenten	2.816	3.709	6.582
Door sportdiensten	1.145	1.578	1.588
gesubsidieerde gemeentelijke sportdiensten	1.054	1.456	1.480
gesubsidieerde provinciale sportdiensten	71	109	93
gesubsidieerde sportdienst van de Vlaamse Gemeenschapscommissie	20	13	15
Door gesubsidieerde sportfederaties	1.671	2.131	4.994
door administratieve verantwoordelijken van gesubsidieerde sportfederaties	442	461	1.969
door sporttechnische verantwoordelijken van gesubsidieerde sportfederaties	650	864	1.719
door bestuurders van gesubsidieerde sportfederaties	579	806	1.306

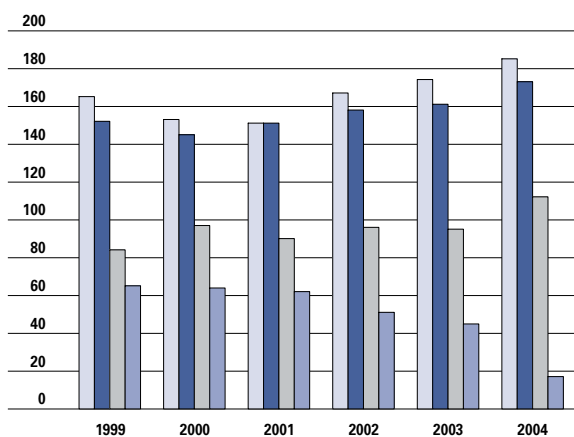
7.84 Evolutie van het aantal erkende uren opleiding/vorming/bijtscholing op bestuurlijk, sporttechnisch en administratief vlak gevolgd door gesubsidieerde sportfederaties en gesubsidieerde gemeenten, van 2002 tot 2004. Bron: Bloso.

SPORTRADEN

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Autonome sportraad erkend door de gemeente	270	270	275	281	288	291
Niet-autonome sportraad	24	21	21	16	10	6
Gemeenten zonder adviesorgaan sport	14	17	12	11	10	11

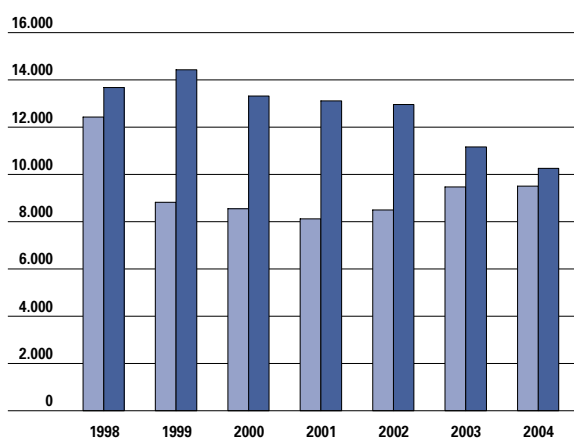
7.85 Evolutie van de gemeentelijke sportraden, van 1999 tot 2004. Bron: Bloso.

SPORTDIENSTEN

7.86 Evolutie van het aantal erkende, gesubsidieerde en niet-erkende sportdiensten, van 1999 tot 2004. Bron: Bloso.

DEELNEMERS SPORTKAMPEN

7.87 Evolutie van het aantal deelnemers aan sportkampen van Bloso en de gesubsidieerde sportfederaties, 1998-2004. Bron: Bloso.

een bijscholing **sportbeleidsplanning** gegeven als voorbereiding op het nieuwe decreet op het lokale sportbeleid. Het doel is om tot een op maat geschreven lokaal sportbeleidsplan te komen. Voor het voeren van een **lokaal sportbeleid** zijn dit uiteraard gunstige evoluties.

3. Sportkampen

Ook de sportkampen van het **Bloso** en de **gesubsidieerde federaties** spelen hun rol in de verhoging van de kwaliteit van het sportaanbod.

Bloso organiseerde in 2004 minder sportkampen dan het jaar voordien. Het aantal deelnemers bleef echter stabiel. De Bloso-sportkampen kennen dan ook een **hoge bezettingsgraad** die de afgelopen jaren van 80 tot 97% toenam. De sterke daling in 1998 had te maken met het afstoten van negen Bloso-centra.

De gesubsidieerde sportfederaties organiseerden in 2004 meer sportkampen, maar het aantal deelnemers daalde. Deze dalende trend kent zijn oorzaak in een strengere regelgeving.

Ook de **gemeenten** organiseren sportkampen. Deze gegevens zijn echter op dit ogenblik nauwelijks te vergelijken in de tijd omdat er geen verplichte registratie bestaat en bijgevolg het aantal meewerkende gemeenten sterk kan fluctueren. In 2004 werden door de gesubsidieerde gemeentelijke sportdiensten 3.297 sportkampen (beperking tot vijf dagen kampen) met in totaal 108.447 deelnemers geregistreerd. De omschrijving van het begrip sportkamp is bij de gesubsidieerde gemeenten niet wettelijk bepaald. De kwaliteitsgarantie is dan ook minder verzekerd dan bij sportkampen georganiseerd door Bloso of door de gesubsidieerde Vlaamse sportfederaties.

4. Infrastructuur

Sportinfrastructuur is een belangrijk instrument voor het sportbeleid. Daarom worden onder meer de **Blosocentra** gerenoveerd. Er zijn 13 Blosocentra die worden gebruikt door het Bloso (sportkampen, sportklassen, VTS-cursussen) en derden (school-sportdagen, stages,...).

Hierboven bespreken we reeds de Blososport-

VOORNAAMSTE SPORTACCOMMODATIES

	SPORTHAL	SPORTLOKAAL	OVERDEKT ZWEMBAD	OPENLUCHT ZWEMBAD	OPENLUCHTSPORTVELD
Antwerpen	309	1.433	79	22	3.656
Limburg	228	642	44	21	2.183
Oost-Vlaanderen	256	1.076	44	14	2.008
Vlaams-Brabant	205	556	41	13	1.466
West-Vlaanderen	249	922	67	26	1.891
Totaal Vlaanderen	1.247	4.629	275	96	11.204

7.88 De voornaamste sportaccommodaties in Vlaanderen (2006). Bron: Bloso.

kampen. Daarnaast organiseren de Bloso centra in samenwerking met de koepelorganisaties uit het onderwijs ook sportklassen. De bezetting van de **sportklassen** steeg van 15.600 leerlingen (2000-2001) naar 17.847 leerlingen (2004-2005). In 2004 werden ook 97 VTS-cursussen met 2.133 cursisten in de Bloso centra georganiseerd. In de toekomst wil de VTS de Bloso centra nog meer inschakelen.

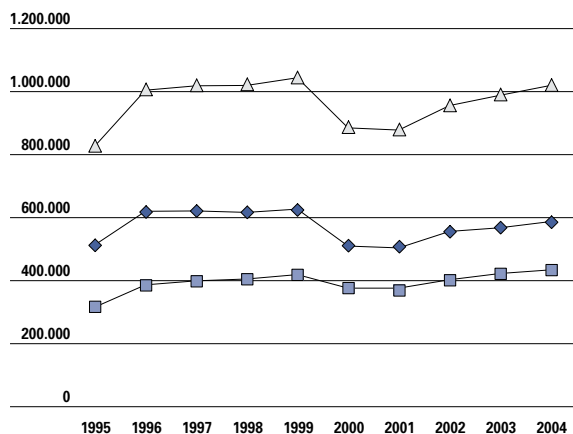
Aan de federaties van 'ruimtegevoelige' **natuursporten** is gevraagd een raming te maken van de behoefte aan extra oppervlakte. Dit moet een hulpmiddel zijn bij de inkleuring van de oppervlakte recreatiegebied in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen 2020.

Het Bloso beschikt eveneens over een **inventaris** van 18.500 **sportaccommodaties** in Vlaanderen. Deze wordt in 2006 geactualiseerd om zo de evoluties in sportaccommodaties en sportinfrastructuurbehoeften op te volgen.

Sportparticipatie

Zoveel mogelijk Vlamingen aan het sporten krijgen, blijft een centrale doelstelling van het beleid. De nadruk ligt hierbij op het **regelmatig sporten** en liefst in clubverband omdat de garanties op een kwalitatieve begeleiding dan groter zijn. Zo wil de **sensibiliseringscampagne** van het Bloso zowel meer jongeren als volwassenen aan zetten tot sporten in clubverband. Daarnaast gaat er veel aandacht naar de **participatie van doelgroepen**. Deze campagne van Bloso kadert in een breder 'sport-voor-alen-beleid'. Naast de **gezondheidsbevorderende functie** wordt ook de nadruk gelegd op de **integratieve functie** van sport. Het beoefenen van sport, vooral in clubverband, zou mensen dichter bij elkaar brengen, meer wederzijds begrip bewerkstelligen en het vertrouwen in de medemens verhogen. Op die manier zou sport democratiserend werken. Het zou bovendien ook sociale overbrug-

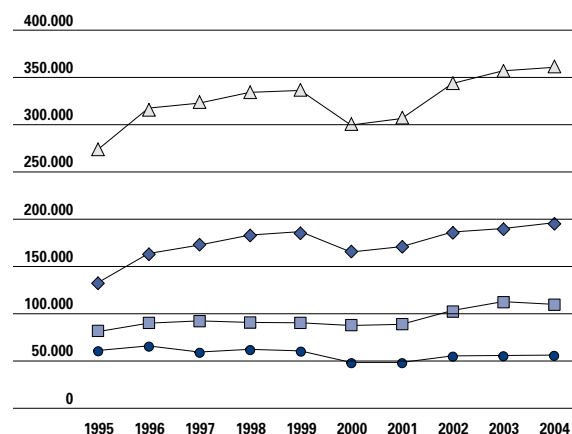
LEDEN GESUBSIDIEERDE SPORTFEDERATIES

7.89 Evolutie van het aantal aangesloten leden in de sportclubs van de erkende en de gesubsidieerde Vlaamse sportfederaties, van 1995 tot 2004. Bron: Bloso.

mannen —◆—
vrouwen —■—
totaal —△—

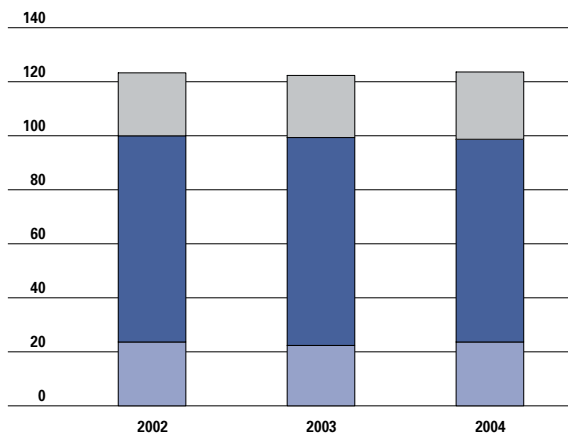
JONGEREN IN GESUBSIDIEERDE SPORTFEDERATIES

7.90 Evolutie van het aantal aangesloten kinderen en jongeren in de sportclubs van de erkende en de gesubsidieerde Vlaamse sportfederaties, van 1995 tot 2004. Bron: Bloso.

<12 jaar —◆—
12-15 jaar —■—
16-18 jaar —●—
totaal —△—

LEDENVERLOOP

7.91 Gemiddeld ledenverloop van 2002 tot 2004. Bron: Bloso.

nieuwe leden
leden die blijven
drop-out

ging bevorderen doordat men in contact komt met mensen buiten het eigen sociale netwerk.

1. Lidmaatschap sportvereniging

De **sportfederaties** die door Bloso **gesubsidieerd** zijn telden in 2004 ruim **1 miljoen leden**. Dit betekent wel niet noodzakelijk dat een miljoen Vlamingen lid is van een dergelijke federatie. Men kan immers meerdere lidkaarten hebben. Hoewel er geen spectaculaire verschuivingen zijn, merken we de laatste jaren toch steeds een kleine vooruitgang. Zowel bij volwassenen als bij jongeren en zowel bij mannen als bij vrouwen. Opmerkelijk is echter dat de 12 tot 15-jarigen een lichte terugval kennen.

LIDMAATSCHAP SPORTVERENIGING

		2001	2002	2003	2004	2005
actief lid	man	22,9	23,3	21,0	25,1	23,9
	vrouw	14,9	15,2	14,9	15,5	15,4
	Totaal	18,8	19,2	18,0	20,2	19,6
bestuurslid	man	4,4	4,7	4,3	3,9	5,4
	vrouw	0,1	0,8	1,0	0,8	0,5
	Totaal	2,2	2,7	2,7	2,3	2,9

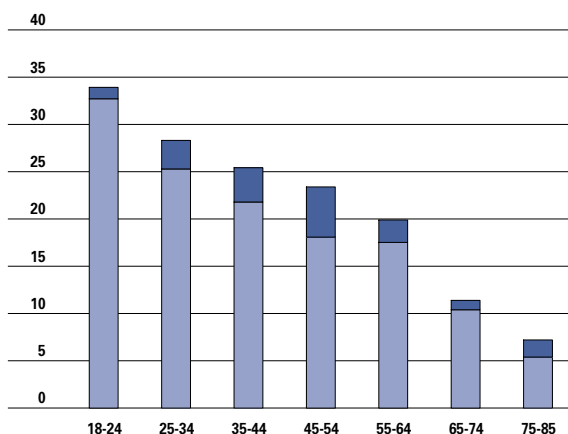
7.92 Evolutie van het actief lidmaatschap van een sportvereniging naar geslacht, van 2001 tot 2005. Bron: SCV-surveys.

Het aandeel mannen bedraagt nog steeds 57%. Bij de jeugd hebben echter de meisjes de overhand en hun aantal stijgt ook sterker dan bij de jongens.

De cijfers rond de **drop-out** liggen in dezelfde lijn als de voorgaande jaren. Ongeveer driekwart verlengt zijn lidmaatschap.

Deze cijfers moeten niettemin voorzichtig gehanteerd worden. Zo valt bijvoorbeeld voetbal buiten deze cijfers. Voor een totaal beeld van het **lidmaatschap aan een sportvereniging** moeten we dan ook een beroep doen op de **SCV-survey**. Ongeveer een vijfde van de bevolking zegt actief lid te zijn van een sportvereniging, daarnaast geeft drie procent aan bestuurslid te zijn. Dit zijn vergelijkbare percentages met de voorgaande jaren en ten opzichte van 2001 is het eerder een lichte stijging. Bijna een derde van de mannen is actief of bestuurslid van een sportvereniging, bij de vrouwen is dit maar de helft. Naarmate de leeftijd toeneemt, daalt het lidmaatschap. En diegenen met een diploma hogeschool of

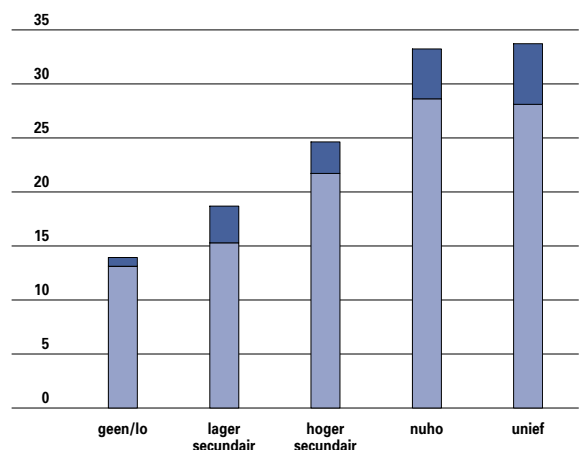
LIDMAATSCHAP NAAR LEEFTIJD

7.93 Actief lidmaatschap naar leeftijd. Bron: SCV-survey 2005.

actief lid
bestuurslid

LIDMAATSCHAP NAAR OPLEIDING

7.94 Actief lidmaatschap naar opleidingsniveau. Bron: SCV-survey 2005.

actief lid
bestuurslid

universiteit zijn beduidend meer lid dan de lagergeschoolden.

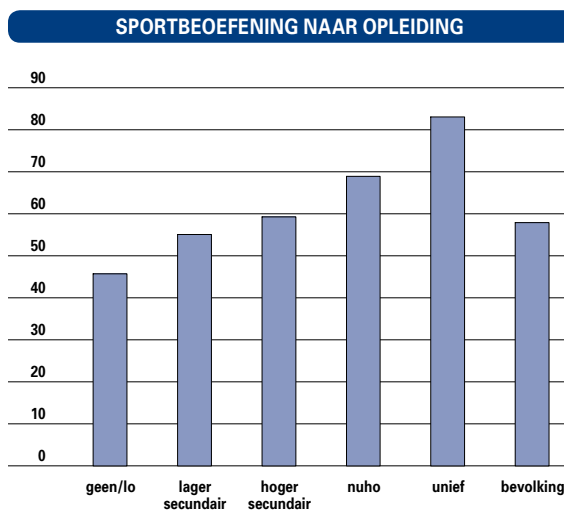
2. Algemene sportdeelname

Naast de beoefening van een sport in clubverband wordt ook vaak in ander verband (vrienden, collega's,...) en individueel gesport. Voor een volledig beeld op het sportgedrag van de Vlaming moet ook deze, vaak recreatieve, sportbeoefening worden meegeteld. 58% zegt in 2005 aan sport te doen. Het **deelnamecijfer** heeft in de opvolgende SCV-surveys steeds gefluctueerd tussen 54 en 62 procent zodat we **niet** kunnen spreken van een **duidelijk stijgende of dalende trend**.

De verschillen naar geslacht, leeftijd en opleiding liggen in dezelfde lijn als bij het lidmaatschap. Meer mannen (61%) dan vrouwen (55%) doen aan sport, jongeren meer dan ouderen en hogeropgeleiden meer dan lageropgeleiden. Deze verschillen zijn wel veel minder uitgesproken dan bij het lidmaatschap waar de kloof tussen verschillende groepen veel scherper is.

Maar **hoe regelmatig** doet men nu aan sport? Bijna de helft van de Vlaamse bevolking zegt meerdere keren per maand te sporten. Dit komt neer op meer dan tachtig procent van alle sporters. Hieruit blijkt dat als de sportdrempel genomen is dit meestal op vrij regelmatige basis gebeurt. Ook hier gelden weer de klassieke verschillen: mannen sporten frequenter dan vrouwen, hogeropgeleiden frequenter dan lageropgeleiden en jongeren frequenter dan ouderen. Deze verschillen zijn wel grotendeels te verklaren door de grotere groep niet-participanten bij bepaalde groepen. Als we enkel de sporters bekijken vervlakken de verschillen sterk.

Naast de frequentie is ook de intensiteit – het **aantal uren** sport per week – een belangrijke parameter. Het algemeen gemiddelde ligt op 5 uur sport per week. Dit lijkt zeer hoog. We moeten hierbij rekening houden dat in de SCV-bevraging ook fietsen en wandelen expliciet als sport werden beschouwd. Daarnaast wordt het gemiddelde ook

7.95 Sportbeoefening naar opleidingsniveau. Bron: SCV-survey 2005.

sterk beïnvloed door een kleine groep die zeer intensief sport. Twee derde van de sporters haalt immers het gemiddelde van 5 uur niet. De gemiddelde intensiteit ligt met 5,9 uur duidelijk hoger bij de mannen dan het gemiddelde van 4,1 uur bij de vrouwen. Naar leeftijd stellen we vast dat vooral de sporters die zich in de ‘drukke leeftijd’ bevinden minder tijd spenderen aan hun sport. De oudere leeftijdsgroepen scoren hier zelfs duidelijk boven het gemiddelde. Hier speelt naar alle waarschijnlijkheid de **invloed** van het **recreatief wandelen en fietsen**. De lagere opleidingsniveau's spenderen gemiddeld meer uren aan hun sport. Er zijn dus minder laagopgeleiden die sporten maar als ze sporten kunnen ze er kennelijk meer tijd voor vrijmaken. We kunnen ook bekijken hoe gevarieerd de sportbeoefening van de Vlaming is, dit wordt de **sportdiversiteit** genoemd. Bijna de helft van de sporters houdt het bij één sport. Ongeveer een derde doet twee sporten. En ruim een vijfde doet drie of meer sporten. De diversiteit verschilt niet voor mannen en vrouwen. Hogeropgeleiden en jongeren doen het meest drie verschillende sporten of meer.

SPORTFREQUENTIE

	MAN	VROUW	GEEN/LO	LAGER SEC	HOGER SEC	NUHO	UNIEF	TOTAAL
nooit	35,9	45,3	59,2	45,9	36,3	22,7	13,5	40,6
één keer per jaar	2,1	2,1	2,1	1,6	1,6	2,9	3,4	2,0
meerdere keren per jaar	6,4	4,7	1,0	4,4	8,2	9,2	5,6	5,6
één keer per maand	3,1	2,8	1,6	3,4	3,5	2,9	5,6	3,0
meerdere keren per maand	52,4	45,1	36,1	44,7	50,3	62,2	71,9	48,7

7.96 Sportfrequentie naar geslacht. Bron: SCV-survey 2005.

INTENSITEIT

	GEMIDDELD AANTAL UREN
Totaal	5,1
Man	5,9
Vrouw	4,2
Geen / lo	6,1
Lager secundair	5,0
Hoger secundair	5,3
Nuho	4,0
Unief	4,5
18-24	5,2
25-34	4,5
35-44	3,9
45-54	4,9
55-64	6,3
65-74	6,6
75-85	5,7

7.97 Gemiddeld aantal uren sport per week naar geslacht, opleiding, leeftijd. Bron: SCV-survey 2005.

POPULAIERSTE SPORTEN

1999	2004	2005
1 fietsen	1 fietsen	1 fietsen
2 wandelen	2 wandelen	2 wandelen
3 zwemmen	3 zwemmen	3 zwemmen
4 voetbal	4 fitness	4 fitness
5 tennis	5 joggen/lopen	5 joggen/lopen
6 fitness	6 voetbal	6 voetbal
7 joggen/lopen	7 tennis	7 tennis
8 volleybal	8 squash	8 squash
9 squash	9 turnen	9 skieën
10 skieën	10 badminton	10 Dansen

7.99 Evolutie tien populairste sporten, in 1999, 2004 en 2005. Bron: SCV-survey.

SPORTDIVERSITEIT

	GEEN/LO	LAGER SEC	HOGER SEC	NUHO	UNIEF	TOTAAL
1 sport	55,4	50,0	44,3	45,1	30,7	46,7
2 sporten	34,3	30,9	29,8	25,0	34,7	30,4
3 sporten	6,3	15,7	20,1	21,3	25,3	17,1
4 sporten	2,9	1,1	3,1	6,1	5,3	3,4
5 sporten	1,1	2,2	2,8	2,4	4,0	2,4

7.98 Sportdiversiteit naar opleidingsniveau. Bron: SCV-survey 2005.

In de rangschikking van de meest populaire sporten in 2005 zijn er weinig verschuivingen ten opzichte van het voorgaande jaar. De trend dat teamsporten aan populariteit inboeten ten nadele van individuele sporten wordt daarmee bevestigd. Fietsen en wandelen staan zowel bij mannen als vrouwen bovenaan. Opvallend blijft dat fitness in de lift zit, vooral bij de vrouwen (9% tegen 6% bij de mannen). Ook zwemmen doet het goed bij de vrouwen met 11% zwemmers, ongeveer het dubbele van bij de mannen. Voetbal blijft één op tien mannen bekoren en ongeveer 7% gaat lopen of joggen. De sporten die zich het meeste lenen tot recreatieve beoefening - wandelen, fietsen en zwemmen - worden het meest over de leeftijdscategorieën heen beoefend. Fitness, joggen en tennis houden tot de leeftijd van 55 jaar goed stand. Voetbal moet het hebben van de jongste leeftijdscategorieën. Daarna is er een steil verval. Voetbal is wel het meest evenredig verspreid naar opleidingsniveau. Voor tennis is het verschil naar opleidingsniveau het grootst. 22% van de bevolking zegt een van deze sporten in verenigingsverband te beoefenen. Ruim een derde van de Vlamingen deed dit met vrienden of in een ander verband en bijna de helft beoefende een sport individueel. Tot slot bekijken we de sportbeoefening van mensen met een langdurige ziekte, aandoening of handicap. Voor deze groep ligt de participatiegraad toch nog een stuk lager dan voor de rest van de bevolking.

CONTEXT

	VERENIGING			MET VRIENDEN OF ANDER VERBAND			INDIVIDUEEL		
	MAN	VROUW	TOTAAL	MAN	VROUW	TOTAAL	MAN	VROUW	TOTAAL
Vlaamse bevolking	25,9	18,5	22,1	40,1	31,1	35,5	47,5	44,6	46,0
Sportieve populatie	42,1	34,0	38,2	65,3	57,0	61,3	77,3	81,7	79,4

7.100 Context van de sportbeoefening naar geslacht. Bron: SCV-survey 2005.

3. Internationale vergelijking

Vergeleken met het buitenland scoren de Vlamingen **redelijk goed** in sportparticipatie. Het aantal niet-participanten ligt eerder laag. De Scandinavische landen zijn het actiefst. Opvallend is dat het Vlaamse Gewest een stuk beter scoort dan het Waalse Gewest dat zich samen met Portugal, Italië en enkele Oost-Europese landen in de staart bevindt. Ongeveer één op drie in de EU-25 vindt **tijdgebrek** een **reden** om **niet te sporten**. In het Vlaamse Gewest wordt deze reden iets minder aangehaald. Een kwart van de Europeanen zegt niet te sporten omdat men het niet graag doet. In het Vlaamse Gewest is dit maar één op vijf. De kostprijs en het ontbreken van nabijgelegen infrastructuur worden maar zelden naar voor geschoven als redenen om niet te sporten. Zoals ook jaarlijks uit de SCV-survey blijkt, sport ongeveer **één op vijf Vlamingen** in **clubverband**. Dat is een vrij hoog percentage in verhouding met andere Europese landen, maar de buurlanden Nederland en Duitsland halen hier wel hogere cijfers. Ook in het Waalse Gewest ligt het percentage hoger dan in Vlaanderen. Hoewel flink wat Vlamingen gebruik maken van een fitnesscentrum of een sportcentrum haalt Vlaanderen ook hier in de internationale rangschikking geen koppositie. Zowel in Vlaanderen als Europa wordt het **verbeteren van de gezondheid** als **belangrijkste voordeel** van sportbeoefening beschouwd. Ruim driekwart van de mensen onderschrijft dit. Daarnaast blijkt, vooral in Vlaanderen, ontspanning een belangrijk motief te zijn. Ook het leren kennen van nieuwe

SPORT EN HANDICAP

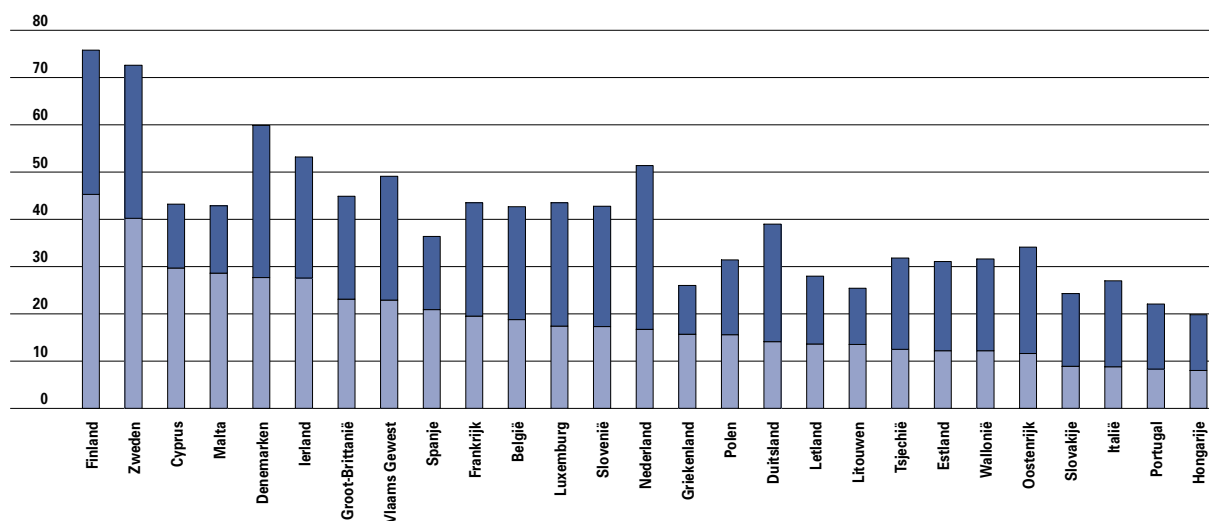
	LANGDURIGE ZIEKTE/AANDOENING/HANDICAP		BEVOLKING
	JA	NEEN	
Doet sport	46,0	62,0	58,0
Sport niet	54,0	38,0	42,0

7.101 Sportbeoefening bij personen met een aandoening, langdurige ziekte of handicap. Bron: SCV-survey 2005.

mensen en het ontmoeten van vrienden worden vaak vernoemd. Integratie van allochtonen of van minderbedeelden wordt maar weinig als voordeel naar voor geschoven.

Qua **waarden** die de sport met zich meedraagt gaat de Vlaming dichter bij het Europees gemiddelde (EU25) aanleunen dan tijdens de vorige Eurobarometer (EU15). Voor waarden als tolerantie en respect voor anderen scoren we echter nog steeds onder het gemiddelde. Ook stellingen als ‘sport promoot de integratie van immigranten door een dialoog tussen verschillende culturen te starten’ en ‘sport kan elke vorm van discriminatie bestrijden’ worden iets minder door Vlamingen onderschreven. Acht op tien Vlamingen vinden sport een goed middel tegen obesitas, tegen negen op tien Europeanen. Ruim 90% van de Vlamingen (85% voor EU25) ziet sport als een voldoende attractief alternatief voor activiteiten als televisiekijken, computerspelletjes en het internet. Het belang van **meer sport op school**, een belangrijke beleidsprioriteit wordt door 83% (77% voor EU25) van de Vlaming erkend.

SPORT IN EUROPA

7.102 Sportbeoefening in EU 25. Bron: eurobarometer 62 (2004).

3 keer per week of meer
1 tot 2 keer per week

PLAATS VAN SPORTBEOEFENING

	SPORTCLUB	FITNESS-CENTRUM	IN SPORTCENTRUM	OP SCHOOL/UNIVERSITEIT	ERGENS ANDERS
Nederland	34,2	15,9	11,1	2,8	36,0
Denemarken	28,2	11,2	8,3	5,8	46,5
Duitsland	25,7	11,7	2,5	4,7	55,6
Waals Gewest	25,6	7,0	8,1	3,5	55,8
Ierland	23,4	14,5	9,7	4,1	48,3
België	22,2	10,6	9,4	4,7	53,1
Frankrijk	21,7	3,3	9,7	6,4	58,9
Vlaams Gewest	21,0	11,9	9,9	4,5	52,7
Luxemburg	20,0	13,3	6,7	6,7	53,3
Oostenrijk	18,7	18,7	7,4	5,3	49,8
Letland	18,6	3,4	11,9	22	44,1
EU25	16,5	15,0	11,0	6,2	51,3
Estland	15,9	9,1	9,1	13,6	52,3
Tsjechië	15,6	13,9	15,0	4,7	50,7
Finland	15,0	12,1	7,0	2,6	63,4
Portugal	13,5	27,5	11,9	8,8	38,3
Groot-Brittanië	12,9	20,5	14,5	4,6	47,4
Slovakije	11,4	15,9	13,1	9,7	50,0
Italië	9,6	28,9	25,6	4,1	31,9
Spanje	8,5	19,5	16,6	4,0	51,4
Griekenland	7,7	34,5	11,9	6,1	39,7
Litouwen	7,7	4,4	9,9	19,8	58,2
Slovenië	7,2	4,8	10,8	9,6	67,5
Polen	5,8	6,4	5,5	17,6	64,7
Zweden	5,5	24,4	8,8	3,5	57,8
Cyprus	5,3	21,1	5,3	10,5	57,9
Hongarije	5,2	9,0	10,4	17,5	57,8
Malta	0,0	9,1	9,1	9,1	72,7

7.103 Plaats van sportbeoefening. Bron: Eurobarometer 62 (2004).

4. Jeugdsport

De **fysieke fitheid** van de Vlaamse jongeren is een belangrijk thema binnen het sportbeleid. Regelmatige sportbeoefening met voldoende intensiteit verbetert de fysieke fitheid. In 1990 toonde een wetenschappelijk onderzoek aan dat de fitheid van de 12- tot 18-jarigen te wensen overliet. Uit nieuw onderzoek in 2005 blijkt dat meisjes en jongens zwaarder worden en aan kracht en snelheid inboeten. Opmerkelijk is echter dat ze wel een betere uithouding hebben. Dit lijkt niet logisch maar hier speelt waarschijnlijk een trainingseffect. Wellicht heeft het te maken met de nieuwe trend waarbij duursporten populairder worden. Mogelijk

kan dit een ommekeer zijn voor de fysieke fitheid van de jeugd.

Voor het stimuleren van de jeugdsport zijn de **scholen** een belangrijke partner. Het aantal scholen dat deelnam aan **schoolsportactiviteiten** bleef de afgelopen vijf jaar ongeveer constant. Het aantal deelnemers aan schoolsportactiviteiten blijft echter stijgen, ook bij de leerlingen in het secundair onderwijs die geen makkelijke doelgroep vormen. De verschillende activiteiten zoals de Vlaamse veldloopweek, de Gordel voor Scholen, 100 sportkriebels en de avonturentrophy voor scholen kennen allemaal een stijgend aantal deelnemers.

VOORDELEN VAN SPORTEN

	VLAANDEREN	EU25
Gezondheid verbeteren	75,9	77,6
Relaxen	67,6	43,3
Plezier maken	38,1	39,1
Met vrienden samen zijn	38,0	30,8
Fysieke inspanning	37,8	46,3
Nieuwe kennissen	37,2	18,7
Zelfvertrouwen verbeteren	23,8	24,0
Competitiegeest	19,6	15,2
Karakter opbouwen	14,9	14,7
Nieuwe vaardigheden ontwikkelen	14,8	16,0
Objectieven bereiken	13,1	17,5
Integratie van minderbedeelden	8,0	9,8
Andere culturen ontmoeten	7,4	9,3

7.104 Voordelen van sportbeoefening (meerdere antwoorden mogelijk).
Bron: Eurobarometer 62 (2004).

5. Sportpromotie

Een ander belangrijk instrument voor verhoging van de sportparticipatie is de sportpromotie. In 2004 werd hieraan 6,4 miljoen euro besteed. De sportpromotie via de gesubsidieerde federaties steeg aanzienlijk maar het budget voor het Contract Jeugdsport werd gehalveerd (Bloso). De sportpromotie zal in de toekomst nog meer het accent leggen op de regelmatige sportbeoefening met voldoende intensiteit.

Topsport

De Vlaamse overheid wil een optimaal topsportklimaat creëren. De maatschappelijke betekenis van topsport mag immers niet onderschat worden. Naast de individuele ontplooiing van de bovengemiddelde sportief begaafde heeft topsport ook een sociaal-culturele (passieve recreatie, positieve nationale trots, promotiemiddel) en economische betekenis. De **middelen voor de topsport** nemen sinds 1999 toe. De beleidnota Sport 2004-2009 wil op middellange termijn betere topsportresultaten op interna-

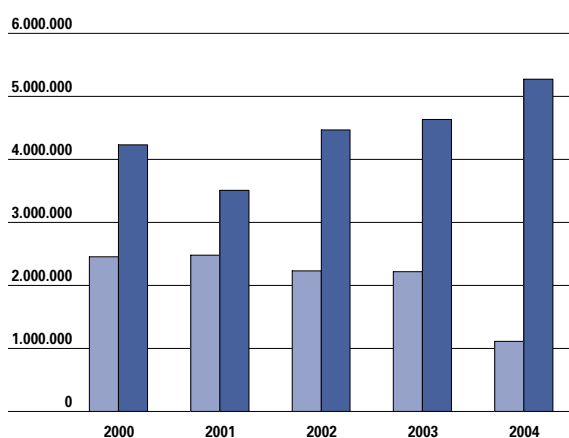
PROMOTIE VAN WAARDEN

	VLAANDEREN	EU25
Groepsgevoel	50,6	52,0
Vriendschap	47,2	38,4
Discipline	46,4	45,7
Inspanning	39,9	35,7
Fair play	31,5	39,0
Respect voor anderen	29,8	32,1
Tolerantie	27,6	22,5
Zelfcontrole	25,9	32,6
Je aan regels houden	25,5	31,4
Solidariteit	19,3	18,1
Gendergelijkheid	15,5	15,3
Wederzijds begrip	14,9	15,1

7.105 Welke waarden promoten sport het meest?
Bron: Eurobarometer 62 (2004).

tionaal niveau uitlokken. Dit houdt ondermeer het rationaliseren in van het aantal topsportscholen en het scherper stellen van de selectiecriteria voor de

SPORTPROMOTIE

7.106 Evolutie van het sportpromotiebudget, van 2000 tot 2004. Bron: Bloso.

Bloso
gesubsidieerde sportfederaties

SCHOOLSPOORT

	2000	2001	2002	2003	2004
Naar onderwijsniveau (aantal deelnemende jongeren)	850.119	902.090	938.844	967.459	998.667
basisonderwijs	689.564	740.047	777.889	787.285	808.932
secundair	160.555	160.074	160.955	180.174	189.735

7.107 Schoolsport: evolutie van deelnemende jongeren aan schoolsportactiviteiten, van 2000 tot 2004. Bron: Bloso.

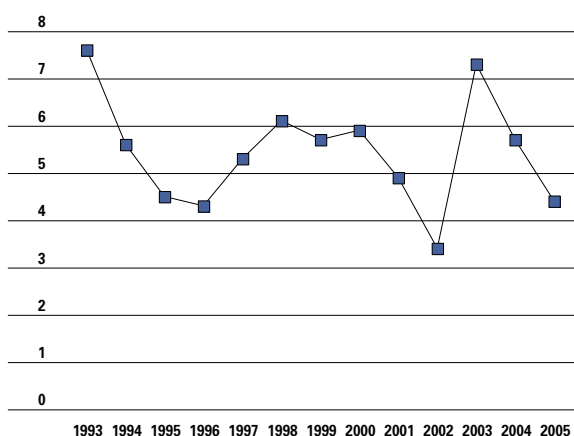
TOPSPORTSCHOLEN

	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005*	2005-2006*
Aantal participerende sportfederaties in topsportscholen	12	14	14	14	16	17	17	16
Sportfederatie								
voor topsport erkend en gesubsidieerd	9	9	9	9	13	14	14	13
niet voor topsport erkend en gesubsidieerd	3	5	5	5	3	3	3	3
Leerlingen in Topsportschool	201	341	326	390	454	449	426	507
man	127	240	242	278	324	318	314	341
vrouw	74	101	84	112	130	131	112	166
Uitgereikte topsportstatuten	399	488	478	532	568	570	514	578
man	265	340	327	358	383	380	357	378
vrouw	134	158	151	174	185	190	157	200

7.108 Evolutie van de kerncijfers topsportscholen, van '98-'99 tot tot '05-'06. Bron: Bloso.

* Topsportbeloften (Basisschool) niet meegerekend.

GECONTROLEERDEN EN POSITIEVEN

7.109 Aantal gecontroleerde en positieve sporters, naar geslacht en leeftijd, in 2004. Bron: team Medisch Verantwoord Sporten.

topsportscholen. Vlaanderen heeft bij het begin van het schooljaar 2005-2006 acht **topsportscholen** met meer dan

vijfhonderd leerlingen. In totaal zijn hierin 16 Vlaamse sportfederaties vertegenwoordigd. Naar geslacht is er nog steeds een groot verschil. Twee derde van de leerlingen zijn jongens. De stijging van het aantal leerlingen is volledig toe te schrijven aan een verhoogde instroom in de middenschool. Er is een **gunstige evolutie** van de verhouding tussen leerlingen in een topsportschool en uitgereikte topsportstatuten de afgelopen jaren. Aanvankelijk was dit maar 50%. Recent evolueerde dit tot 88%.

Integriteit

Voor het beleid moet sport op de eerste plaats **gezond** zijn, maar sport moet ook **fair** blijven. Een efficiënt en **transparant anti-dopingbeleid** is dan ook een belangrijke peiler in de vrijwaring van de integriteit van de sportbeoefening. In 2005 zijn iets meer dopingcontroles uitgevoerd (2.281) dan in 2004 (2.175), maar het aantal sporters met een positieve test daalde van 5,7% tot 4,4%.

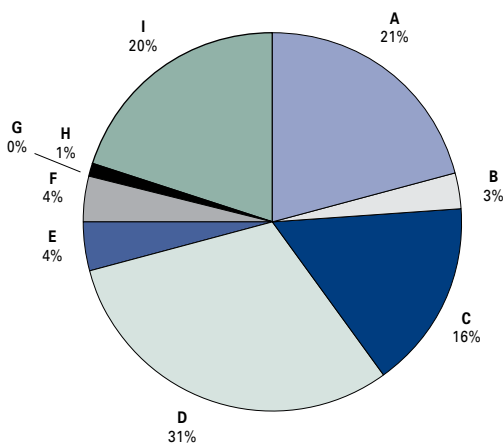
Vernieuwend in 2005 waren de **controles buiten**

PERCENTAGE DOPINGOVERTREDERS

	VROUWEN	POSITIEF	% POSITIEF	MANNEN	POSITIEF	% POSITIEF	TOTAAL	POSITIEF	% POSITIEF
tot 20 jaar	88	2	2,3	310	10	3,2	398	12	3,0
21-30 jaar	126	2	1,6	1.067	56	5,2	1.193	58	4,9
31-40 jaar	33	0	0,0	444	20	4,5	477	20	4,2
41-50 jaar	13	0	0,0	126	9	7,1	139	9	6,5
ouder dan 50 jaar	2	0	0,0	72	2	2,8	74	2	2,7
Totaal aantal gecontroleerden	262	4	1,5	2.019	97	4,8	2.281	101	4,4

7.110 Evolutie van het percentage dopingovertreders, van 1993 tot 2005. Bron: team Medisch Verantwoord Sporten.

DOPINGSUBSTANTIE

7.111 Percentage positieven naar dopingsubstantie (n=114) in 2004. Bron: team Medisch Verantwoord Sporten.

stimulantia	A
narcotica	B
cannabis	C
anabolica	D
corticosteroiden	E
peptidehormonen	F
betablokkers	G
diuretica	H
weigering	I

wedstrijdverband. De daling van het aantal **positieve tests** blijkt voornamelijk te wijten aan een daling van de overtreders op cannabis, corticosteroiden en hormonen. Voor de corticosteroiden is dit te verklaren vanuit een minder strenge richtlijn van het WADA. Voor de hormonen is de daling te wijten aan het feit dat er minder sporters op EPO werden betrapt.

Binnen de **tien meest gecontroleerde sporten** hebben kickboksen, basketbal en tennis relatief het meeste dopingzondaars. In het wielrennen (5%) worden duidelijk minder overtredingen vastgesteld dan in 2003 (12%). Voor de andere sporten kan het soms plots hoog percentage overtreders op toeval berusten omdat maar een klein aantal sporters gecontroleerd werd.

Mannelijke sporters testen ongeveer drie keer vaker positief dan vrouwelijke sporters. Dit bevestigt de resultaten van 2004.

Bijzonder aandacht gaat ook uit naar de **medische begeleiding** van de getalenteerde sportbeoefenaar waarvoor met zeven **erkende medische keuringscentra** wordt samengewerkt. Het keuringsbeleid werd verder verfijnd met onder andere het invoeren van het atletenpaspoort en de jongerensportpas. De risicogevechtssporten verdienen vanuit het standpunt van medische verantwoorde sportbeoe-

MEEST GECONTROLEERDE SPORTTAKKEN

	CONTROLES	POSITIEF	% POSITIEF
1 Kickboksen	78	11	14,1
2 Basketbal	106	8	7,5
3 Tennis	46	3	6,5
4 Boksen	66	4	6,1
5 Volleybal	74	4	5,4
6 Wielrennen	827	39	4,7
7 Triatlon	46	2	4,3
8 Judo	71	2	2,8
9 Voetbal	224	3	1,3
10 Atletiek	262	2	0,8

7.112 Tien meest gecontroleerde sporttakken, 2004. Bron: team Medisch Verantwoord Sporten.

fening extra aandacht. In 2006 komt er een nieuwe regeling.

De nieuwe **Eurobarometer** (2005) vroeg ook nu weer naar de **bezorgdheden** die men heeft bij sportbeoefening. Doping wordt nog steeds als voornaamste bezorgdheid vermeld en Vlamingen vermeldden dit zelfs vaker dan het Europese gemiddelde.

BEZORGDHEDEN ROND SPORT

	VLAANDEREN	EU25
Doping	78,3	71,6
Teveel nadruk op geld	65,8	55,4
Corruptie	32,4	41,3
Exploitatie van kinderen	32,1	25,1
Kindermisbruik	25,0	28,9
Geweld	24,0	31,6
Overtraining	23,2	17,8
Overconsumptie van voedingssupplementen	22,6	22,4
Exploitatie van mensen uit de derde wereld	22,3	13,6
Discriminatie	15,1	17,7

7.113 Bezorgdheden rond sport. Bron: Eurobarometer 62 (2005).